

Allah Merkezlilik Ölçeği (AMÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Allah Merkezlilik Ölçeği (AMÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16872>

Özet

Allah Merkezlilik Ölçeği (AMÖ), bireylerin yaşamlarında, kararlarında ve ahlaki seçimlerinde **Allah'ın rızası**, emirlerini ve otoritesini ne derece merkeze aldıkları ölçmek amacıyla Horozcu ve Güne (2020) tarafından geliştirilmiş, 8 maddelik tek boyutlu bir psikometrik araçtır. Ölçek, bireyin motivasyon kaynağının nefsanî arzularından veya toplumsal beklentilerden ziyade ilahî buyruklar olduğunu ölçüde benimsediğini değerlendirir. Ölçeğin geliştirme süreci, hem açılmaya hem de doğrulanmaya faktör analizi yöntemleriyle desteklenmiş olup, yüksek düzeyde güvenirlik ve geçerlik sonuçları elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Allah Merkezlilik, Dindarlık, Ölçek Geliştirme, Geçerlik, Güvenirlik, İslam Psikolojisi, Faktör Analizi, Psikometri

Yazarlar

Ümit Horozcu, Ahmet Celalettin Güne

Amaç

AMÖ'nün temel amacı, bireylerin eylemlerini, ahlaki seçimlerini ve günlük yaşamdaki davranışları yönlendiren ana motivasyon kaynağının **ilahî rıza** olup olmadığını belirlemektir. Ölçek, bireyin kendi arzularından (nefis) veya toplumsal baskılardan ziyade, **Allah'ın emirlerine** öncelik verme eğilimini nicel olarak değerlendirmeyi hedefler.

Ölçek, psikoloji ve ilahiyat alanlarında, dindarlık ve maneviyat çalışmalarında merkezîyetçi dini yönelimleri ölçmek ve bu yönelimin diğer psikolojik yapılarla ilişkisini incelemek için tasarlanmıştır. Bu amaçla, bireyin içsel ve dışsal motivasyon kaynakları arasındaki dengeyi, ilahî odaklanma bağlamında ortaya koymaktadır.

Yapı

Ölçek, ismini verdiği **Allah Merkezlilik** yapısını ölçmektedir. Bu yapı, bireyin hayatındaki tüm kararları, davranışları ve motivasyonları nihai olarak **Allah'ın rızası** ve buyruklarına uygunluğunu esas alması durumunu ifade eder. Allah Merkezlilik, bireyin kendi hazzından, kariyerinden veya başarılarından önce, ilahî yargı ve hesap verme inancını temel ölçüt olarak kabul etmesini içerir.

AMÖ, bu merkezîyetçiliği ölçerken, bireyin kötülükten kaçınma motivasyonunda (Allah korkusu) ve iyilik yapma motivasyonunda (Allah rızası) ilahî faktörün ne kadar baskın olduğunu değerlendiren

maddeler içermektedir. Ölçek, sekiz madde ile tek bir genel faktör altında toplanan bu yapının gücünü tespit etmeye odaklanmıştır.

Geçerlik

Ölçeğin yapısı geçerliyi, 326 katılımcıdan toplanan verilerle önce açılmaya c? faktör analizi (AFA) ve ardından doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yöntemleri kullanılarak incelenmiştir. Verilerin faktör analizine uygunluğunu değerlendiren Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri mükemmel düzeyde (.93) bulunmuş, Bartlett Küresellik Testi sonucu ise anlamlı ($X^2= 1240.329$, $p = .000$) çökmüştür.

Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları, tek faktörlü yapının veri setine yüksek düzeyde uyum sağladığını göstermiştir. Elde edilen bağıca uyum indeksleri şunlardır: Ki-kare/Serbestlik Derecesi oranı (X^2 /df) 1.73 (iyi uyum), Yaklaşık Hataların Ortalama Kare Kökü (RMSEA) 0.074 (kabul edilebilir uyum), Normlaştırılmamış Uyum İndeksi (NFI) 0.95, Normlaştırılmamış Uyum İndeksi (NNFI) 0.97 ve Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI) 0.98 (mükemmel uyum). Ayrıca, Uyum Yılı İndeksi (GFI) 0.94 ve Düzeltilmiş Uyum Yılı İndeksi (AGFI) 0.89 olarak tespit edilmiştir. Madde faktör yük değerleri .62 ile .82 arasında de?i?erek yap?sal bütünlü?ü desteklemiştir.

Güvenirlik

AMÖ'nün iç tutarlılık güvenilirliği, 8 maddelik tek faktörlü yapı için hesaplanan Cronbach's Alpha katsayısı ile test edilmiştir. Güvenirlik katsayısı **.89** olarak tespit edilmiştir; bu değer, ölçeğin yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu ve aynı yapıya tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Ayrıca, doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen uyum skorları ($X^2 /df = 1.73$, $RMSEA= 0.074$, $CFI = 0.98$, $GFI = 0.94$) ölçek yapısının istikrarını ve güvenilirliğini desteklemektedir. RMR (0.062) ve SRMR (0.046) değerleri de modelin veri ile uyumunun yüksek olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

Allah Merkezlilik Ölçeği, hem açılmaya c? hem de doğrulayıcı analizler sonucunda 8 madde ve **tek faktörlü bir yapıya** sahip olduğu belirlenmiştir. Bu tek faktör, ölçeğin ölçtüğü temel psikolojik yapıyı temsil etmektedir.

Faktör yapısının belirlenmesinde, maddelerin faktör yük değerlerinin .62 ile .82 arasında de?i?mesi, tüm maddelerin tek bir latent yapıya güçlü ve anlamlı katkı sağladığını kanıtlamaktadır. Ortak Varyans (Communalities) değerlerinin .39 ile .67 arasında de?i?mesi ise, maddelerin ölçülen yapı tarafından tatmin edici düzeyde açıklanmış olduğunu göstermektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Type: Geliştirme

Format: 8 madde, Tek faktörlü yapı

Language Available: Türkçe

Population Group: Yetkinler (Çalışma, üniversite öğrencileri ve genel yetkin popülasyonu ile yapılmıştır.)

Age Group: Belirtilmemiştir (Genç yetkin ve yetkinler)

Population Details: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması 326 katılımcıdan elde edilen verilerle gerçekleştirilmiştir.

Test Methodology: 7'li Likert tipi derecelendirme (1=Bana Hiç Uygun Değil, 7=Bana Tamamen Uygun)

Anahtar Kelimeler

Dindarlık, Allah Korkusu, Allah Rızası, Tek Faktör, KMO, Cronbach Alfa, RMSEA, Yapısal Etkilik Modellemesi, Likert Ölçeği

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir

Affiliation Email addresses: acgunes@istanbul.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Correspondence Address: Belirtilmemiştir

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçek, 2020 yılında yayımlanan bir akademik makale kapsamında geliştirilmiştir. Ölçeğin ticari olmayan akademik kullanımlar için izin durumu, sorumlu yazar Ahmet Celalettin Güneş ile iletişime geçilerek netleştirilmelidir.

Ölçeğin orijinal makalesi ve detaylı analizleri Dergipark üzerinden ulaşılabilir durumdadır: dergipark.org.tr.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: [allah-merkezlilik-olcegi-amo-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Horozcu, Ü., & Güneş, A. C. (2020). Allah Merkezlilik Ölçeği (AMÖ): Güvenirlilik ve geçerlik çalışması. *Yakın Doğu Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 6(2), 297-327. <https://doi.org/10.32955/neu.ilaf.2020.6.2.02>

Allah Merkezlilik Ölçeği (AMÖ) Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Yaptığım işlerde öncelikle Allah'ın rızasını gözetirim.

Allah'ın beni gördüğünü bildiğim için kötülük yapmam.

Allah'a hesap vermeye olan inancım beni nefsimin istediği birçok şeyi yapmaktan alıkoymuyor.

Hem insanlar'ın hem de Allah'ın sevmediği şeyleri yapmaktan kaçınıyorsam bu daha çok Allah korkusundandır.

Kıyafetim Allah'ın emirlerine uygunsa, başkasının ne düşüneceği pek umurumda olmaz.

Bir işte Allah rızası olduysunu bilirsem insanlar'ın ne düşündüğünü çok da önemsemem.

Hem insanlar'ın hem de Allah'ın sevdiği şeyleri yaparken daha çok insanlar için yaparım.

Çoğu zaman Allah'ın rızasına aykırı olduysu için nefsimin istediği şeyleri yapmıyorum.